

TCO Fackliga Akademi i samarbete med Karlstads universitet

Kursbeskrivning: Arbetsmiljö i nya tider 7,5 hp

Höstterminen 2020

Ett återkommande tema i denna kurs är de snabba och omvälvande förändringarna som sker i arbetslivet idag. Vid sidan om "nya" globala utmaningar som påverkar arbetsmiljön handlar kursen också om "gamla" aspekter som systematiskt arbetsmiljöarbete, rehabilitering och ledarskap. Genomgående diskuteras hur olika fenomen påverkar arbetslivet och arbetsmiljön och vilka konsekvenser detta har för olika aktörer som arbetar med arbetsmiljöfrågor. En central aspekt i kursen är arbetsmiljöfrågans komplexitet. Arbetsmiljö tenderar att komma i kläm eftersom den ligger mitt emellan olika politikområden (hälsa, arbetsmarknad, handel, sociala frågor osv), vilket gör att den blir en bifråga till andra frågor. Det gör i sin tur att det blir svårare för aktörerna i arbetsmiljösystemet att lösa de problem som uppstår. Förutom teoretiska färdigheter finns även flera praktiska moment där deltagarna lär sig att själva undersöka och driva arbetsmiljöfrågor framåt.

Kursens mål

Kursen är tänkt att ge fördjupade teoretiska och praktiska färdigheter i arbetet med arbetsmiljöfrågor. Den ska även ge en introduktion i samhällsvetenskaplig teoribildning av relevans för arbetsmiljön. Delmomenten i kursen syftar till att bidra till ökad förståelse av relationen mellan arbetsmiljösystemet med dess aktörer och regler och megatrender som påverkar arbetsliv och arbetsmiljö. De syftar även till att ge deltagarna praktisk kunskap i hur man kan analysera arbetsmiljöproblem och argumentera för arbetsmiljöinsatser.

Utbildningsanordnare

Kursen ges av Arbetsvetenskap, som hör till Handelshögskolan vid Karlstads universitet, på uppdrag av TCO Fackliga Akademi. Dr Carin Håkansta och Professor Ann Bergman från Arbetsvetenskap Karlstads universitet är kursledare. Carin Håkansta är kursansvarig

Kursdesign

Studierna genomförs under tre tvådagarsseminarier på Bergendal i Sollentuna (internat). Innan seminarierna läser deltagarna den utvalda litteraturen. Examinationerna redovisas under seminarierna och ska i ett fall lämnas in i förväg. Mellan seminarierna kommer deltagarna eventuellt behöva komplettera förberedelser till examinationsuppgifterna men det ges även tillfälle att göra dem under seminariedagarna. Studietakten motsvarar 25 procent av heltidsstudier.

Tider för seminarier på Bergendal 2020:

- 26-27 augusti
- 6-7 oktober
- 8-9 december

Första seminariet: 26-27 augusti 2020

Under det första seminariet går föreläsarna igenom vad som är vetenskap och kunskap samt lite studieteknik. Vidare förs en diskussion om vanliga analysverktyg (teoretiska modeller) som används i arbetsmiljösammanhang och hur man hittar olika slags arbetsmiljöinformation. Deltagarna gör examinationsuppgift nummer 1 under seminariet och presenterar den för varandra. Gästföreläsaren Malin Lohela Karlsson (Uppsala universitet) föreläser om

rehabilitering och arbetshälsoekonomiska beräkningar och deltagarna instrueras om examinationsuppgift nummer 2.

Andra seminariet: 7-8 oktober 2020

Det andra seminariet inleds med två gästföreläsare: Lotta Dellve (Göteborgs universitet) och John Sjöström (tidigare IVL Svenska miljöinstitutet, nu Nya Karolinska Sjukhuset). Lotta föreläser om hälsofrämjande ledarskap medan John föreläser om regler, aktörer och roller i det svenska arbetsmiljösystemet. Deltagarna får även föreläsningar om arbetsmiljöfrågor på internationell nivå och två megatrender som påverkar arbetslivet: I. digitaliseringen, II. förändringar i befolkningsstrukturen. Gruppen kommer att diskutera hur digitaliseringen påverkar arbetslivet och arbetsmiljön samt konsekvenserna av den åldrande arbetskraften. Deltagarna presenterar examinationsuppgift 2 och får instruktioner om examinationsuppgift nummer 3.

Tredje seminariet: 8-9 december 2020

Under sista seminariet diskuteras ytterligare två megatrender: III. planetens utmaningar och dess konsekvenser för arbetsmiljön, IV. Konsekvenserna av organisatoriska förändringar i arbetslivet. Vidare presenterar deltagarna den tredje och sista examinationsuppgiften. Vi avslutar kursen med gemensam diskussion, utvärdering och utdelning av intyg.

Examination

Kursen kommer att examineras under kursens gång genom två 2 hp-moduler och en tredje 3,5 hp-modul. Modulerna bygger delvis på varandra. De två första uppgifterna görs i grupp medan uppgift 3 görs i par eller individuellt. Uppgifterna betygsätts med uttrycken godkänd eller icke godkänd.

Uppgifter:

1. I grupp: (2 HP) Presentera valfri hälsorisk i arbetsmiljön. 1. Beskriv risken: orsaker, omfattning och hur den påverkar individ, organisation och samhälle. 2. Redogör för vilken lagstiftning som gäller för denna risk, vilka de viktigaste aktörerna är och för ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna.
2. I grupp: (2 HP) Presentera argument för en eller flera arbetsmiljöinsatser inför en fiktiv chef. Använd olika argument, varav ett är de ekonomiska vinsterna med arbetsmiljöarbete.
3. Individuellt eller i par: (3,5 HP) Gör en film på max 15 minuter eller skriv en rapport på högst fem A4-sidor som laddas upp i Canvas 19/11 och sedan presenteras inför gruppen. Filmen/rapporten kan bygga på din egen eller en fiktiv arbetsplats. Den ska:
 - identifiera ett arbetsmiljöproblem
 - beskriva problemet med hjälp av statistik och en (verklig eller fiktiv) arbetsmiljöundersökning
 - föreslå en insats/ett förändringsarbete för att lösa problemet med aktörer, roller, ansvarsfördelning och tidsplan
 - argumentera för varför det är i arbetsgivarens intresse att genomföra insatsen/förändringsarbetet

Kurslitteratur

Kurslitteraturen laddas ned från internet genom länkarna i listan. Se kursens schema för anvisningar om vilka sidor/kapitel som ska läsas i första hand. Läspråket är främst svenska men det förkommer även några texter på engelska. Viss litteratur kan bytas ut eller tillkomma.

- Arbetsmiljöverket (2013) [Systematiskt arbetsmiljöarbete – syfte och inriktning, hinder och möjligheter i verksamhetsstyrningen Del 1](#)
- Arbetsmiljöverket (2016) [Friska arbetsplatser för kvinnor och män i alla åldrar, Rapport 2016:8.](#)
- Arbetsmiljöverket (2018) [Gränslöst arbete. En forskarantologi om arbetslivsutmaningar i anknytning till ett gränslöst arbetsliv 2018:1](#)
- Dellve, L., & Eriksson, A. (2016) ["Hållbart ledarskap i vardag och förändring", Styrning, Organisering och Ledning 2016:1, Högskolan Borås.](#)
- Dellve, L., & Eriksson, A. (2016) [Ett arbetsmaterial för att stödja hållbart och hälsofrämjande ledarskap i vardag och förändring.](#)
- Hultberg A (2019): [Sammanfattning av forskningsläget avseende aktivitetsbaserade kontor \(ABW\).](#) Västra Götalandsregionen.
- Håkansta, C & Bergman, A (2018) ["Digitaliserad och isolerad: yrkespraktiken i ett mobilt yrke"](#) i *Arbetsmarknad & Arbetsliv* Vol 24 Nr 3-4 sid. 7-25.
- ILO (2019a): [Safety and health at the heart of the future of work](#)
- ILO (2019b): [Working on a warmer planet: The effect of heat stress on productivity and decent work](#)
- Kjellberg, A (2019): [Den svenska modellen i fara? Arena Idé.](#)
- Myndigheten för arbetsmiljökunskap (2015): [Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg – ett komplement till Riktlinjer för psykisk ohälsa på arbetsplatsen.](#)
- Schmidt, L m.fl. (2019) [HR & SAM. Human Resource-funktionens betydelse för det systematiska arbetsmiljöarbetet i kommuner och landsting/regioner](#)
- Sjögren Landén m.fl. (2015). [Sprickor, öppningar & krackeleringar – nya perspektiv på arbetsmiljö](#)
- Mulinari, P : "Blickar, frågor och beröring – rasism som ett arbetsmiljöproblem"
 - Forsberg Kankkunen T, Härenstam A: "Från kvinnors arbetsmiljö till genus och arbetsmiljö. Reflektioner om genus arbetsmiljö och förändring"

Referenslitteratur:

- Arbetsmiljöverket (2018) [Arbetsmiljön 2017. Rapport 2018:2](#)
- Arbetsmiljöverket (2018) [Arbetsorsakade besvär 2018, Rapport 2018:3](#)
- Arbetsmiljöverket (2019) [Arbetsskador 2018, Rapport 2019:1](#)
- Eurofound (2017): [6th European Working Conditions Survey](#)
- ILO & Eurofound (2019): [Working conditions in a global perspective](#)